

οδό Βουκουρεστίου βρίσκεται η επέκταση που πραγματοποιήθηκε το 1923 από την κατασκευαστική εταιρεία «Μπετόν Αρμέ». Πρόκειται για ένα πολυώροφο εκλεκτικιστικό κτήριο, το οποίο συνδέεται με έναν διάδρομο με το αρχικό. Στο Αρχείο της Εργοληπτικής σώζεται το συμφωνητικό μεταξύ της Εταιρείας Ελληνικών Ξενοδοχείων και της Εταιρείας του Μόσχου Διαμαντόπουλου.

Βησσαρίωνος 1 και Ομήρου (13)

Άλλο ένα έργο του Κώστα Κιτσίκη θα συναντήσουμε στη συμβολή των οδών Βησσαρίωνος και Ομήρου. Πρόκειται για την εκλεκτικιστική πολυκατοικία του Κυριάκου Ελευθερίου Βενιζέλου, την κατασκευή της οποίας ο ιδιοκτήτης ανέθεσε στην Εργοληπτική, το 1930. Το έργο επέβλεψε ο πολιτικός μηχανικός Ανδρέας Δρακόπουλος, τεχνικός διευθυντής της κατασκευαστικής εταιρείας.

Ηρακλείτου 10 και Σκουφά 14 (14)

Στη συμβολή των οδών Σκουφά και Ηρακλείτου βρίσκεται η κατοικία του επιχειρηματία Π. Βρυώνη. Το 1922, ο ιδιοκτήτης ανέθεσε στον αρχιτέκτονα Γεώργιο Διαμαντόπουλο τα σχέδια επέκτασης και ενίσχυσης του κτηρίου με οπλισμένο σκυρόδεμα. Το έργο ανέλαβε η κατασκευαστική «Γενική Εταιρεία Μπετόν Αρμέ-Μόσχος Διαμαντόπουλος».

Λουκιανού 34 και Χάρητος 15 (15)

Η πολυκατοικία σχεδιάστηκε από τον αρχιτέκτονα Γεώργιο Διαμαντόπουλο (1890–1944) και κτίστηκε από την Εργοληπτική. Για ένα χρονικό διάστημα ήταν η κατοικία του. Το 1929 είχε ολοκληρωθεί και το 1932 παρουσιάστηκε στο γερμανικό περιοδικό *Die Form*, το οποίο είχε αφιέρωμα στα κτήρια του μοντέρνου κινήματος. Αποτελεί ένα από τα πρώτα δείγματα του νέου αυτού ρυθμού, που κυριάρχησε στη δεκαετία του 1930. Επίσης είναι ένα από τα λιγοστά κτήρια του μοντέρνου κινήματος που ανέλαβε η κατασκευαστική εταιρεία.

Βασιλίσσης Σοφίας και Καραολή και Δημητρίου 2–4 (16)

Στη Βασιλίσσης Σοφίας, δίπλα στον ναό του Αγίου Νικολάου του Πτωχοκομείου, θέλησε η Έλενα Σκυλίτση, σύζυγος του Ελευθερίου Βενιζέλου, να κτιστεί το σπίτι τους. Ανέθεσε στην Εργοληπτική την ανέγερσή του. Ο αρχιτέκτονας Αναστάσιος Μεταξάς, ένας από τους σημαντικότερους του νεοκλασικού ρυθμού, ανέλαβε να εκπονήσει τα σχέδια του κτηρίου. Παρόλο που κτίστηκε τη δεκαετία του 1930, πρόκειται για ένα κτήριο νεοκλασικής μορφολογίας. Μετά τον θάνατο του Ελευθερίου Βενιζέλου, η Έλενα Σκυλίτση πούλησε το κτήριο στη Βρετανική Κυβέρνηση. Από τη δεκαετία του 1960 αποτελεί την κατοικία του Βρετανού πρέσβη.

Βασιλίσσης Σοφίας 55, 57, 59 (17)

Στη Βασιλίσσης Σοφίας 55, 57 και 59, βρίσκονται τρία κτήρια τα οποία κτίστηκαν ταυτόχρονα στις αρχές της δεκαετίας του 1920. Τη δεκαετία αυτή η λεωφόρος ονομαζόταν Κωνσταντίνου Διαδόχου. Το πρώτο, στον αριθμό 55, ανήκε στους αδελφούς Ταμπακόπουλου και τα άλλα δύο στον Γ. Πρεζάνη. Όλοι ανέθεσαν την κατασκευή των κτηρίων στην εταιρεία «Μπετόν Αρμέ-Μόσχος Διαμαντόπουλος» (μετέπειτα Εργοληπτική). Η εκλεκτικιστική πολυκατοικία στον αριθμό 55 είναι έργο του αρχιτέκτονα Κώστα Κιτσίκη, ενώ οι δύο άλλες, επίσης εκλεκτικιστικής μορφολογίας, πολυκατοικίες σχεδιάστηκαν από τον αρχιτέκτονα-πολιτικό μηχανικό Ανδρέα Κριεζή. Στην πρώτη εντυπωσιάζουν τα αγάλματα και οι μορφές που διακοσμούν την όψη του κτηρίου.

- 1 Αγίας Λαύρας 64, γειτονιά Κυπριάδη
- 2 Τήνου 40 και Επτανήσου
- 3 Μάρνη και Αβέρωφ 4
- 4 Πατησίων 61 και Σκαρμαγκα
- 5 Σκαρμαγκα 4
- 6 Στουρνάρη
- 7 Πειραιώς 3 και Σωκράτους
- 8 Πραξιτέλους 31
- 9 Πεσμαζόγλου και Σοφοκλέους 1
- 10 Ηπίτου 15, Αθήνα
- 11 Ερμού 42 και Κτενά
- 12 Βουκουρεστίου 6
- 13 Βησσαρίωνος 1 και Ομήρου
- 14 Ηρακλείτου 10 και Σκουφά 14
- 15 Λουκιανού 34 και Χάρητος 15
- 16 Βασιλίσσης Σοφίας και Καραολή και Δημητρίου 2–4
- 17 Βασιλίσσης Σοφίας 55, 57, 59

Εικόνα εξωφύλλου: Οικοδομή Ταμπακόπουλου, Βασιλίσσης Σοφίας 55–59.

Πηγή: MONUMENTA, φωτ.: Jeff Vanderpool.

Δεξιά: Κάτοψη περιοχών της Αθήνας με τα σημεία της περιήγησης.

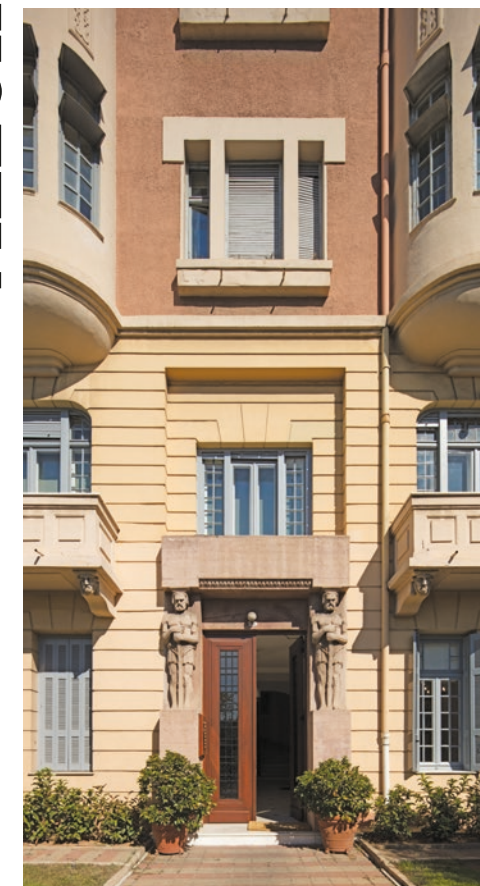
Για να περιηγηθείτε στα κτήρια μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το διάγραμμα. Για να ακούσετε ή να κατεβάσετε το αρχείο της ηχητικής ξενάγησης σκανάρετε με το κινητό σας το QR code που βρίσκεται αριστερά ή πληκτρολογήστε τον σύνδεσμο: https://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2023/07/Mesopolemiki_Athina.mp3

Μικρός ΟΔΗΓΟΣ
Από τον Μάρτιο 2023
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ @ τέχνες | Ν° 142

www.archaiologia.gr

ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΙΚΗ
ΑΘΗΝΑ
Ειρήνη Γρατσιά

Το ταξίδι στην Αθήνα του Μεσοπολέμου (1923–1940) είναι ιδιαίτερα γοητευτικό και δεν υπάρχει καλύτερος οδηγός από τα κτήρια που κτίστηκαν το διάστημα αυτό και διατηρούνται έως σήμερα. Το δικό μας ταξίδι θα γίνει μέσα από τα κτήρια που σχεδίασε, κατασκεύασε και επέβλεψε μία από τις μεγαλύτερες κατασκευαστικές εταιρείες, η «Εργοληπτική ΑΕ», την οποία δημιούργησε ο πολιτικός μηχανικός Μόσχος Διαμαντόπουλος το 1925.

Αγίας Λαύρας 64, γειτονιά Κυπριάδη (1)

Η βόλτα μας θα ξεκινήσει από την κηπούπολη Κυπριάδη. Στην οδό Αγίας Λαύρας 64 βρίσκεται μία διώροφη κατοικία με κεραμοσκεπή στέγη, βεράντα και κήπο, από τις λιγοστές «τύπου Κυπριάδη» που σώζονται. Είναι κατασκευασμένη με ένα νέο υλικό, που κατασκεύαζε η εταιρεία του Επαμεινώνδα Κυπριάδη, από ψαμμόλιθο, τσιμέντο και θηραϊκή γη, τις μπρικέτες/τουβλίνες.

Τήνου 40 και Επτανήσου (2)

Κτήριο εκλεκτικιστικής μορφολογίας στη γειτονιά του Αγίου Γεωργίου, στην Κυψέλη. Ο ιδιοκτήτης του, επιχειρηματίας Διονύσιος Σκιντζόπουλος, ανέθεσε στην Εργοληπτική, το 1927, να κατασκευάσει το κτήριο, σε σχέδια του Αναστάσιου Μεταξά.

Μάρνη και Αβέρωφ 4 (3)

Στη συμβολή Μάρνη και Αβέρωφ βρίσκεται ένα τριώροφο κτήριο που σχεδιάστηκε δεξιοτεχνικά για να προσαρμοσθεί στο γωνιακό οικόπεδο. Εκλεκτικιστικού ύφους, με αυλή και πολύ αξιόλογα διακοσμητικά στοιχεία, έχει κηρυχτεί διατηρητέο μνημείο. Σχεδιάστηκε από τον Ανδρέα Κριεζή και κτίστηκε το 1924. Αξίζει να προσέξουμε το γυάλινο στέγαστρο και την εξώθυρα από μασίφ μορφοσίδηρο.

Πατησίων 61 και Σκαραμαγκά (4)

Στη συμβολή των οδών Σκαραμαγκά και Πατησίων 61, βρίσκεται η «Πολυκατοικία Παπαλεονάρδου». Σχεδιάστηκε από τον Κώστα Κιτσίκη. Είναι γνωστή γιατί σε ένα από τα διαμερίσματά της έζησε η Μαρία Κάλλας το διάστημα 1937–1945.

Σκαραμαγκά 4 (5)

Στον ίδιο δρόμο, Σκαραμαγκά 4, βρίσκεται άλλο ένα εκλεκτικιστικό κτήριο: η «Οικοδομή Δημητρίου Κορκόδειλου», επίσης σε σχέδια του Κώστα Κιτσίκη. Αξίζει να παρατηρήσουμε το γυάλινο στέγαστρο. Ένα από τα διαμερίσματα ανήκε στην οικογένεια της ηθοποιού Ελένης Παπαδάκη.

Στουρνάρη (6)

Στην οδό Στουρνάρη βρίσκεται το κτήριο Γκίνη του ΕΜΠ, όπου στεγαζόταν η Σχολή των Πολιτικών Μηχανικών. Και το κτήριο αυτό σχεδιάστηκε από τον Κώστα Κιτσίκη. Αρχικά ήταν διώροφο. Η μνημειώδης είσοδός του επί της οδού Στουρνάρη είναι εδώ και πολλά χρόνια κλειστή.

01

03

01 Τράπεζα Κοσμαδόπουλου, στην οδό Πεσμαζόγλου. Πηγή: MONUMENTA, φωτ.: Jeff Vanderpool.

02 Φωτογραφία της οικοδομής των αδελφών Βλαστού στην οδό Ερμού. Πηγή: Αρχείο Εργοληπτικής/Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος.

02

04

03 Κατοικία Παναγιώτη Φραντζή στην οδό Ηπίτου. Πηγή: MONUMENTA, φωτ.: Στέργιος Καράβατος.

04 Η επέκταση της Μεγάλης Βρετανίας. Άποψη από την οδό Βουκουρεστίου. Πηγή: MONUMENTA, φωτ.: Στέργιος Καράβατος.

Πειραιώς 3 και Σωκράτους (7)

Η Πολυκλινική Αθηνών αρχικά στεγάστηκε σε ένα νεοκλασικό κτήριο το οποίο βρισκόταν στη συμβολή των οδών Πειραιώς και Σωκράτους. Τη δεκαετία του 1920 αποφασίστηκε η ανέγερση νέου κτηρίου, το οποίο θα ανταποκρινόταν στις αυξανόμενες ανάγκες του νοσοκομείου. Ο σχεδιασμός του κτηρίου ανατέθηκε σε έναν πολύ εκλεκτικιστικό, τον Βασίλειο Τσαγρή, του οποίου αρκετά έργα διατηρούνται στην Αθήνα.

Πραξιτέλους 31 (8)

Στο στενομέτωπο οικόπεδο της οδού Πραξιτέλους διατηρείται ένα τετραώροφο κτήριο που σχεδιάστηκε από τον Ανδρέα Κριεζή. Κτίστηκε από τον επιχειρηματία Δημήτρη Μαλλούχο, ο οποίος ανέθεσε την κατασκευή στην εταιρεία «Μπετόν Αρμέ» του πολιτικού μηχανικού Μόσχου Διαμαντόπουλου.

Πεσμαζόγλου και Σοφοκλέους 1 (9)

Ένα ιδιαίτερα καλοσχεδιασμένο εκλεκτικιστικό πενταώροφο κτήριο βρίσκεται στη συμβολή των οδών Πεσμαζόγλου και Σοφοκλέους. Πρόκειται για το Μέγαρο της Τράπεζας Ιωάννη Κοσμαδόπουλου, το οποίο ανέλαβε να κτίσει η Εργοληπτική. Σχεδιάστηκε από τον αρχιτέκτονα Γεώργιο Διαμαντόπουλο τη δεκαετία του 1920. Ο αρχιτέκτονας διακόσμησε την όψη του κτηρίου με ανάγλυφα πρόσωπα, φυτικά κοσμήματα και περίτεχνα κιγκλιδώματα.

Ηπίτου 15, Αθήνα (10)

Στην οδό Ηπίτου 15, στην Πλάκα, βρίσκεται η κατοικία του επιχειρηματία Παναγιώτη Φραντζή. Το εκλεκτικιστικό κτήριο σχεδιάστηκε από τον αρχιτέκτονα Γεώργιο Διαμαντόπουλο και κτίστηκε τη δεκαετία του 1910 (πριν από την περίοδο του Μεσοπολέμου). Εντυπωσιακά είναι τα μαρμάρινα φουρούσια που στηρίζουν τον κεντρικό εξώστη. Εδώ και αρκετά χρόνια στο κτήριο λειτουργεί το 1ο Πειραματικό Γενικό Λύκειο της Αθήνας «Γεννάδειο». Σε μαρμάρινη επιγραφή πάνω από την πόρτα διαβάζουμε «Α΄ Πρότυπον Γυμνάσιον Αρρένων Αθηνών».

Ερμού 42 και Κτενά (11)

Η εταιρεία του πολιτικού μηχανικού Σπήλιου Αγαπητού ανέλαβε στις αρχές της δεκαετίας του 1910 (πριν από τον Μεσοπόλεμο) να κτίσει το μέγαρο των αδελφών Βλαστού στην οδό Ερμού 42, σε σχέδια του Ανδρέα Κριεζή. Η κατοικία–κατάστημα ευτυχώς διατηρείται έχοντας ωστόσο υποστεί πολλές αλλαγές μεταπολεμικά και βέβαια αλλαγή στη χρήση. Αν θελήσετε να το επισκεφθείτε θα πρέπει να πάτε στην οδό Κτενά.

Βουκουρεστίου 6 (12)

Το ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετανία» στην πλατεία Συντάγματος είναι το κεντρικό κτήριο. Στην